

Vonalvarázs

KASS JÁNOS KOSSUTH-DÍJAS GRAFIKUSMŰVÉSZ KARANCSLAPUJTÓN

Határozott, lendületes ívet rajzol a korcsolyám a befagyott jégen. Kerülöm a füves csomókat, lefagyott fadarabokat. A szabálytalan éles vonalak kis kiigazítással egy hatalmas női arcot formáznak, s csak hullámzó, dús haját kell karcolnom és már kész is a mű. De más irányból nézve tülekedő társaságot ábrázolhatok, de mégis inkább egy gondterhelt falusi embert karcolok, aki álmodozva visszatekint az életére... számomra ez kedvesebb. Így töltöm gyerekként az akkor még időtlen időt Lapujtón a „bukrok alatt”, vagy a falu végén a befagyott jégen... Akkor még nem tudtam, hogy az egész lényemmel átélt vonalvarázst fogom majd Kass János rézbe karcolt lemezein felfedezni.

Az első munka, amely nem engedett el, és többször meg kellett nézmem, azután is, amikor úgy hittem, már mindent beszívtam e pár vonalas rajzból és teljesen értem, egy önmagát bámuló Nárcisszus volt. Aki egy végtelennek tűnő, mozdatlan nyári napon, a tiszta patak vize fölé hajol, majd megunja a tükörképet, s egy kis követ dob a tükörmás arcába, amitől az darabokra esik, majd egyre lassúbb hullámokkal újra összeáll, elsimul egészszé. Hányszor próbáljuk életünk széthullt arcát teljessé összerakni?

Ebben az időben lapujtói tanárim kijelentették, hogy Kass Jánosnál fogok továbbtanulni. Máig sem tudom, hogy ezt a kijelentésüket mire alapozták?! Ekkor már tudatosan készültem a művészpályára, és ennek számomra már egyik feltétele volt, hogy megismerjem Kass János művészetét, miből építkezik, hogyan épül fel? E megismerésnek sarkalatos pontját jelentette számomra, amikor Budapesten a Szépművészeti Múzeumban bolyongtam és véletlenül ráleltem a grafikai gyűjteményre és rájöttem, hogy a klasszikus mesterek tudása felé fordította művészetének iránytűjét.

Így találkoztam Kass Jánossal, azelőtt, hogy személyesen megismerhettem volna. Több mint három évtizede, amikor már az Iparművészeti Főiskolára jártam, III. évfolyamosként illusztrációs képzést kaptunk, akkor tanítványa lehettem. Főiskolásként volt egy éjszakába nyúló utazásunk a pozsonyi BIB-ről, a nemzetközi illusztrációs kiállításról. A tejfől sűrűségű ködben ő hozott bennünket a kocsiján. Mivel csak lépésben tudtunk haladni, bőven jutott idő beszélgetésre. Én az ilyen vég nélküli beszélgetéseknek, találkozásoknak örültem a legjobban. Azt, hogy Kass János mit gondolt rólam, nem igazán tudtam, de nem kellett túl sokat várnom, hogy ez kiderüljön. Életem szekere iszapos kátyúba került és ha akkor nem

áll mellém, tengelytörés nélkül nem hiszem, hogy tovább mehettem volna. És nem ez volt az egyetlen eset...

Mester és tanítványa így került egymáshoz egyre közelebb, s még inkább vágytam rá, hogy a teljes életművet megismerjem. Könyvillusztrációit, amelyek a klasszikus magyar és a világirodalom halhatatlan szerzőinek műveihez készültek, a szöveggel azonos rangú grafikáit. A népmesék színes, játékos és igaz világát, könyv, kiadvány és plakát terveit, ékszer finomságú kis rézkarcait, kortárs írókról, fotóit művészekről, rajzfilmjeit, bélyegterveit. A tradicionális eszközökkel készült plasztikákat, és plasztikai kísérleteket, amelyek az állandó újat keresés bizonyítékai. Szerintem ezekkel a munkákkal egyenrangúak versei is. Ilyen sokirányú munka mellett még rendszeresen írt kritikákat, recenziókat művészekről, és ezek mindig jelentős figyelmet érdemeltek. Ennél komplexebb és teljesebb életmű létrehozására nem vágyhat egy művész.

Ezek a széles folyókká dagadó munkák, melyek egymás medrét tágítva újabbnál újabb lehetőségeket tárnak fel, törnek ismeretlen vagy elfeledett utakra, az emberiség múltjából vagy a tudatalattiból, a művészettörténet nagy tengerébe folynak bele, gazdagítva azt.

Munkái hazai és nemzetközi elismerést hoztak számára. Joggal.

Kass János szívesen és örömmel jött közénk a kacskaringós őszi utakon, elhozta nekünk grafikáit. A fák és a bokrok kilesték rézkarcai titkát, és hogy tisztelünket kifejezzék, tobzódó színeikkel köszöntötték. Munkái mindig velünk lesznek, így ő is örökre köztünk él. Kínáljuk őt helyvel őseink asztalánál, ahol ropogós meleg kenyér és szőlő vár. Öleljük át szívünk melegével.

Karancslapujtő, 2006. október 6.

Lipták György
grafikusművész